

Rapport

Commissie financieel beheer (CFB)

voor de Synode van Deventer 2023

Inhoudsopgave

Inleiding en korte omschrijving van de opdracht	3
1. Verslag uitvoering structurele zaken	3
a. Continuïteit werkzaamheden	3
b. Overleg Commissies	4
c. Betrokkenheid covenant-ANBI en fiscale zaken	4
d. Landelijk quotum	4
e. Financiële resultaten en jaarrekeningen	5
f. Besteedbaar en vastgelegd vermogen	5
2. Voortgang integratie	6
3. Budget CFB 2024 – 2026	6
4. Voorstel besluit	7
5. Samenstelling CFB	7
Bijlagen	8
1. Besluiten inzake CFB GS Goes en LV/GA Zoetermeer (besluit Zeewolde)	8

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Nederlandse Gereformeerde Kerken. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met de commissie ondersteuning synode: cos@ngk.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

Inleiding en korte omschrijving van de opdracht

In dit rapport legt de commissie financieel beheer (hierna **CFB**), zoals ingesteld in januari 2023, verantwoording af over de wijze waarop zij uitvoering gaf aan de aan haar door de LV/GS verstrekte opdrachten.

Wij zijn de Heer van de kerk dankbaar dat Hij mogelijkheden gaf de opgedragen werkzaamheden voort te zetten en uit te voeren in goede harmonie met de andere commissies.

Op 1 mei 2023 vond de hereniging plaats tussen de Gereformeerde Kerken in Nederland (vrijgemaakt) en de Nederlands Gereformeerde Kerk tot de Nederlandse Gereformeerde Kerken. Besloten is ook tot een administratief uitstel. Waar nodig blijven de kerken, zowel gezamenlijk als afzonderlijk, in hun relatie tot publieke instanties voor het hele jaar 2023 de naam en nadere aanduiding gebruiken waaronder zij op 1 januari 2023 bij die instanties bekend waren.

CFB beheert de financiële middelen van het kerkverband. Daarvoor int zij de benodigde gelden. Zij houdt toezicht op het financieel handelen van het landelijke kerkverband en de landelijke commissies. Zij stelt jaarlijks de quota vast en ziet erop toe dat de quota op een verantwoord niveau liggen, zowel nu als in de toekomst. Dat vraagt haar voortdurende aandacht. Daartoe voert zij ook regelmatig overleg met de verschillende landelijke commissies en beoordeelt zij de meerjarenbegrotingen van deze commissies.

CFB adviseert samen met commissie beleidsbegroting (hierna **CBB**) de synode over de begrotingen ook in het licht van verantwoorde quota. Zij ziet er vervolgens op toe, dat de commissies de budgetten besteden overeenkomstig de door de synode vastgestelde doelen. Daarnaast voert zij overleg met Steunpunt KerkenWerk (hierna **SKW**) en de Vereniging Samenwerking Emeritering (hierna **VSE**).

Zoals gezegd heeft het voor de komende drie jaar vast te stellen quotum haar aandacht. Het is van belang ook overeenkomstig haar opdracht ervoor te zorgen dat het quotum ook in de toekomst verantwoord blijft en de kerkelijke lasten daarom beheerst worden. Voor het quotum verwijzen we u naar de gezamenlijke rapportage van CFB en CBB.

1. Verslag uitvoering structurele zaken

a. Continuïteit werkzaamheden

In de afgelopen periode beheerden deputaten financiën en beheer GKv (hierna ook **DFB**) en de financiële commissie NGK (hierna ook **FC**) de gelden van de kerken. Naast de gebruikelijke activiteiten zijn beide organen in 2023 opgegaan in een nieuwe CFB. Deze gezamenlijke commissie kent nog steeds twee kassen, daar de financieel-administratieve eenwording van de kerkverbanden pas plaatsvindt op 1 januari 2024. Geldt voor vrijwel alle commissies de fusie als feit, wij werken nu op drie fronten. We ronden de afzonderlijke kerkelijke kassen van iedere fusiepartner af op 31 december 2023 en consolideren de cijfers per 1 januari 2024 naar één kerkelijke kas voor de Nederlandse Gereformeerde Kerken.

Praktisch betekent dit dat iedere kerk nog over 2023 de plicht heeft het geldende quotum voor het voormalige kerkverband te voldoen en alle synodeafgevaardigden over 2023 bij de oude kas hun declaraties indienen. U begrijpt dat ook CFB blij is als deze fase voorbij is. Samen met CBB zullen we rapporteren over de uitgaven en budgetten van de kerken in totaal en voorstellen doen voor een quotum, in overeenstemming met de besluiten van de LV/GS van Zoetermeer.

b. Overleg Commissies

In de verslagperiode was er een goede samenwerking met de nieuwgevormde commissies. Naast financieel beheer is ook in de nieuwe opzet de controllersrol van de CFB gestalte gegeven. Daarmee worden de korte en lange termijn doelen van de organisatie van het nieuwe kerkverband en ook beheersing van het quotum nagestreefd. Op die manier heeft het samengaan van de kerken een solide financiële basis gekregen. De grootste posten op de begroting zijn de TU en Kerkpunt. Met de Raad van Toezicht en het College van Bestuur van de TU was sprake van een goed en constructief overleg. Ook met de directie van Kerkpunt is ten minste twee keer per jaar overleg.

c. Betrokkenheid convenant-ANBI en fiscale zaken

Onze kerken kwalificeren zich als Algemeen Nut Beogende Instellingen (ANBI). Dat betekent onder andere dat gegeven giften belastingvrij kunnen worden ontvangen (en dat de gever die kan aftrekken) omdat de besteding ervan plaatsvindt in het algemeen belang. Om te voorkomen dat elke plaatselijke kerk een erkenning als ANBI moet aanvragen is aan de kerkgenootschappen een groepsbeschikking verleend. Een van de eisen horend bij de ANBI-status is dat er verantwoording wordt afgelegd over de activiteiten en de financiële gang van zaken. De groepsbeschikking betekent dat de verantwoording op landelijk niveau wordt opgesteld. Ook de afgelopen periode is met hulp vanuit SKW weer aan deze eis voldaan.

De verschillende instellingen binnen ons kerkverband werken nauw samen. Al ruim 20 jaar hebben wij afspraken met de belastingdienst over de manier waarop de BTW hierop van invloed is. Mede door Europese invloeden houdt de belastingdienst momenteel deze afspraken tegen het licht. De gesprekken hierover met de inspecteur worden in samenspraak met SKW en VSE gevoerd.

d. Landelijk quotum

Over de afgelopen periode zijn de quota zonder noemenswaardige problemen ontvangen van de kerken. We kunnen dankbaar constateren dat we ook de afgelopen periode het quotum niet hebben hoeven verhogen.

Wel ontvangen wij, net als tijdens de voorgaande periode, signalen dat kerken meer moeite ervaren om aan hun landelijke en regionale afdrachten te voldoen.

Enerzijds komt dit door stijging van kosten, anderzijds door dalende ledentallen. De afgelopen corona-periode speelt hierbij een rol, maar ook de reacties op de recente synodebesluiten. De algemene stijging van de kosten leidt niet alleen bij de kerken tot moeiten, maar ook bij de gemeenteleden die daardoor minder ruimte ervaren bij te dragen binnen hun plaatselijke gemeente.

e. Financiële resultaten en jaarrekeningen

Deputaten financiën en beheer (GKv)

De jaarrekeningen van DFB over de jaren 2018 tot en met 2020 en over de jaren 2021 en 2022 zijn gecontroleerd door de accountant en voorzien van goedkeurende controleverklaringen. De accountant heeft daarnaast DFB voorzien van bevindingen en adviezen naar aanleiding van de controlewerkzaamheden. Deze zijn besproken en aan de accountant is onze reactie teruggekoppeld. Op basis van deze adviezen is binnen DFB ook doorgesproken over de risico's (waaronder fraude) die wij zien, de kans van voordoen en de impact, en de manier waarop wij daar mee omgaan.

Bij het bepalen van het quotum was begroot dat er over de periode 2018-2020 ruim € 900.000 zou worden ingeteerd op het vermogen, dat is uiteindelijk iets meer dan € 460.000 geworden. De belangrijkste oorzaken zitten in de ontvangst van niet-benutte bijdragen uit voorgaande jaren van de Theologische Universiteit, een lagere bijdrage voor Bureau Studiefinanciering, en per saldo lagere kosten van diverse deputaatschappen.

Naar aanleiding daarvan is voor de periode 2021-2023 wederom begroot dat er € 900.000 vanuit het vermogen gebruikt zou kunnen worden om de activiteiten mee te betalen. Over 2021 en 2022 is ongeveer € 300.000 ingeteerd op het vermogen. De verwachting voor 2023 is dat de onttrekking van de reserve van € 357.000 niet gerealiseerd wordt.

Financiële Commissie (NGK)

De sinds 2021 bij het SKW belegde financiële administratie van FC is over 2021 en 2022 onderworpen aan kascontroles. Deze kascontroles over 2021 en 2022 kenden een positieve uitkomst.

Door de Financiële Commissie zijn kascontroles uitgevoerd op de financiële overzichten 2020 tot en met 2022 van de NGA, de NGP, de Commissie Dovenpastoraat, de Commissie Steunbehoevende Kerken en de Commissie Steunbehoevende Studenten Theologie. Het overzicht van de NGT is gecontroleerd over 2020. Vanaf 2021 is de NGT een onderdeel van kerkpunt. Hieruit zijn geen onregelmatigheden gebleken.

f. Besteedbaar en vastgelegd vermogen

Deputaten financiën en beheer (GKv)

Over de afgelopen jaren zien wij dat het vermogen van DFB licht daalt. Van ongeveer € 1,1 mln vrij besteedbaar vermogen eind 2019 naar € 0,9 mln eind 2022. Het vermogen dat vastgelegd is (door toezeggingen of gebruikt voor vaste activa) is afgenomen van € 3 mln naar € 2,6 mln. Dit is met name het gevolg van de daling van inschatting van de continuïteitsreserve.

Een paar posten zijn hierbij van belang. De continuïteitsreserve houden wij aan om de kosten van de organisatie te kunnen doorbetalen in geval van een calamiteit. Wij hebben doorlopende verplichtingen die we netjes willen afwikkelen. Deze reserve is de afgelopen jaren naar beneden bijgesteld tot € 300.000, vooral door lagere personele verplichtingen.

De bestemmingsreserve strategie is bedoeld om bijzondere financiële effecten van het samengaan van de GKv en de NGK op te vangen. In 2023 is besloten dat deze € 2 mln aan VSE zal worden geschonken ter financiering van het tekort in het pensioenfonds met de verplichting dit geld, indien gevraagd, uit te lenen (als belegging) aan de TU voor de verhuizing naar Utrecht.

Het vrij besteedbaar vermogen wordt gebruikt om enerzijds de verlaging van het quotum mee te financieren en anderzijds om fluctuaties in baten en lasten op te vangen. Naar de toekomst toe is het in de optiek van CFB nodig hiervoor een zekere buffer aan te houden.

Financiële Commissie (NGK)

Het vermogen van de FC is gestegen van circa € 100.000 eind 2019 naar € 185.000 eind 2022. Een beperkte toename was gewenst om het tijdsverschil in ontvangsten en de verplichtingen op te kunnen vangen. Echter de grotere toename is met name veroorzaakt door lagere uitgaven door de diverse commissies dan begroot door de Covid-19 pandemie.

2. Voortgang integratie

De administratie van DFB was al sinds jaren belegd bij het SKW. De administratie van FC is na het terugtreden van de vorige penningmeester per 2021 ook belegd bij het SKW en wordt door dezelfde persoon uitgevoerd. Daarbij is ook de indeling van commissies, zoals door DFB wordt gehanteerd, overgenomen. Hiermee is toen een belangrijke stap naar integratie van de financiële administraties gezet. Het zal daarom niet veel werk hoeven kosten om vanaf 1 januari 2024 één gezamenlijke boekhouding van het nieuwe kerkverband te voeren.

Ook op het gebied van de commissies is in de afgelopen paar jaar het werk waar mogelijk samengevoegd. Dat de financiën dan toch nog afzonderlijk gevoerd moesten worden leidde soms tot verwarring, maar nergens tot problemen. In het licht van de inmiddels bereikte hereniging is de invloed van een enkele wellicht niet juist toebedeelde post ook niet meer van belang. Zoals uit dit rapport en dat samen met CBB blijkt, kijken we zowel terug als vooruit waar mogelijk naar één geheel.

In 2024 zullen commissies die niet langer een eigen kas voeren (dit geldt met name voor enkele NGK-commissies) hun gelden over moeten dragen aan de landelijke penningmeester en kunnen ze hun bankrekening sluiten. Of dat voor de rekeningen van de landelijke verbanden ook zo snel kan moeten we afwachten. Na het maken van keuzes over de te gebruiken rekening zal hierbij ook nog wel een gewenningsperiode nodig zijn.

3. Budget CFB 2024 – 2026

Het budget van CFB bestaat uit enerzijds de vergoeding voor de kosten van de administratieve ondersteuning door SKW en de secretariële ondersteuning. Deze kosten bedragen ongeveer € 22.000 per jaar. Anderzijds zijn er kosten van de accountant en de bijdrage in de kosten van automatisering en dergelijke die over verschillende commissies en instellingen worden verdeeld. Deze kosten bedragen ongeveer € 12.000 per jaar. Over de budgetperiode is dit bij elkaar ongeveer € 100.000. Door de samenvoeging worden er de komende jaren extra kosten gemaakt om deze samenvoeging goed te verwerken. De kosten daarvoor schatten wij voor drie jaar op ongeveer € 10.000. Totaal komen daarmee de kosten voor CFB uit op ongeveer € 110.000.

4. Voorstel besluit

CFB stelt de synode de volgende besluiten voor :

Besluit 1:

(De rechtsvoorgangers van) commissie financieel beheer en haar penningmeester decharge te verlenen en het door hen gevoerde beleid goed te keuren.

Besluit 2:

de financiën van het landelijke kerkverband van de NGK te beheren en doen beheren conform de daartoe vastgestelde regeling bij artikel E7 van de Kerkorde.

Besluit 3:

de huidige regelingen voort te zetten voor het boekjaar 2023, de administraties van de twee kerkverbanden samen te (doen) voegen en alle betrokkenen te informeren over de consequenties hiervan (zoals het adres om declaraties in te dienen), en na afsluiting van de afzonderlijke boekhoudingen de accountantscontrole voor de financiën van de GKv en de kascontroles binnen de NGK uit te voeren of te doen uitvoeren.

Besluit 4:

rapporteer over de werkzaamheden van de CFB en haar voorgangers aan de Synode van 2026.

5. Samenstelling CFB

De commissie bestaat nu uit de volgende leden:

Rudi de Graaf (voorzitter)
Jan Willem Janssens (secretaris)
Jan Marius Louwerse (tweede voorzitter)
Henk Rompelman (penningmeester)
Ruurd Postma
Nico Versteeg
Rene van Tatenhove
Peter Koolstra
Gerco van den Broek

In het jaar 2024 treden af:

Rudi de Graaf
Jan Marius Louwerse
Nico Versteeg
Rene van Tatenhove

Bijlagen

1. Besluiten inzake CFB GS Goes en LV/GS Zeewolde/Goes 2020

Besluit DFB GS Goes 28 november 2020

Artikel 96 - Besluiten financiën en beheer

Materiaal:

1. rapport van de deputaten financiën en beheer (27-11-2019);
2. rapport van de commissie financiën van de Generale Synode Goes 2019 (18-11-2020).

Besluit 1:

toe te voegen aan de 'Instructie deputaten financiën en beheer' (bijlage 7-3):

Artikel 17 Het deputaatschap F&B vertegenwoordigt de gezamenlijke Gereformeerde Kerken in Nederland bij de Kamer van Koophandel.

Besluit 2:

toe te voegen aan de 'Instructie voor de quaestor van de Gereformeerde Kerken in Nederland' (bijlage 7-4):

Artikel 12 Als vervanger van de quaestor wordt aangewezen de penningmeester van het deputaatschap financiën en beheer.

Besluit 3:

de tekst van artikel 1 van de 'Instructie deputaten financiën en beheer' als volgt in te korten:

Artikel 1 Het samen met de quaestor innen van het door de synode, op voorstel van deputaten financiën en beheer, vastgestelde quotum.

Besluit 4:

toe te voegen aan de 'Instructie deputaten financiën en beheer':

Artikel 4 Indien naar de mening van deputaten financiën en beheer een kerk, om welke reden dan ook, niet tijdig aan haar betalingsverplichtingen voldoet, en nadat met desbetreffende kerk overleg heeft plaatsgevonden kunnen deputaten financiën en beheer contact opnemen met de classis waarin de desbetreffende kerk gevestigd is, teneinde in goed overleg tot een oplossing van dat probleem te komen, zodanig dat het betreffende quotum alsnog betaald wordt.

Besluit 5:

deputaten financiën en beheer en de quaestor decharge te verlenen en het door hen gevoerde beleid goed te keuren.

Besluit 6:

opnieuw deputaten financiën en beheer te benoemen en hun op te dragen hun werkzaamheden te verrichten overeenkomstig de Huishoudelijke Regeling voor de generale synode, 'Instructie deputaten financiën en beheer'.

Besluit 7:

deputaten financiën en beheer op te dragen tijdig voor de formele hereniging van de kerkverbanden van GKv en NGK de volledige integratie voor te bereiden van de beide financiële systemen en administraties met alle daarbij behorende aspecten, waaronder voorstellen inzake de bestaande reserves.

Opdracht van de LV Zeewolde 2019 inzake de FC:

1. zorg te dragen voor de bekostiging van de Landelijke Vergaderingen en van de door deze vergaderingen ingestelde LV-commissies;
2. aan de hand van de door de LV-commissies en Kerkelijke Instellingen ingediende begrotingen een totaalbegroting op te stellen over een periode van drie jaar (vanaf LV tot en met LV);
3. op basis daarvan jaarlijks de door de kerken te betalen bijdrage per ziel per jaar (quotum) vast te stellen;
4. de financiële administraties van alle LV-commissies, Kerkelijke Instellingen en van de landelijk penningmeester jaarlijks te onderwerpen aan een kascontrole en daarvan steeds verslag te doen aan de gecontroleerde en aan het Moderamen;
5. van deze werkzaamheden verslag uit te brengen aan de kerken met het oog op de volgende Landelijke Vergadering;
6. de Landelijke Vergadering te dienen met een integraal overzicht van de financiële consequenties van de door haar genomen besluiten en de doorvertaling daarvan in het quotum en daarover te rapporteren vóór de sluiting van de LV;
7. het papieren en digitale archief van de commissie zodanig te beheren dat het een volledig en geordend overzicht geeft van haar activiteiten, met het oog op overdracht aan een opvolger of het Landelijk Archief NGK.

Besluit opdracht CFB LVGS Zoetermeer 2022**Materiaal:**

rapport deputaten financiën en beheer GKv en financiële commissie NGK – 51.1 (17-08-2022).

De GSLV besluit:

een commissie financieel beheer CFB) te benoemen, als opvolger van deputaten financiën en beheer (GKv) en de financiële commissie (NGK), met deze instructie:

1. werk tot aan 1 mei 2023 vanuit de opdrachten die de GS Goes 2020 gaf aan deputaten financiën en beheer;
2. werk tot aan 1 mei 2023 vanuit de opdrachten die de LV Zeewolde 2019 gaf aan de financiële commissie;
3. werk vanaf 1 mei 2023 vanuit de volgende opdrachten:
  1. de financiën van het landelijke kerkverband van de NGK te beheren en doen beheren conform de daartoe vastgestelde regeling bij artikel E7 van de Kerkorde;
  2. de huidige regelingen voort te zetten voor het lopende boekjaar, de administraties van de twee kerkverbanden samen te (doen) voegen en alle betrokkenen te informeren over de consequenties hiervan (zoals het adres om declaraties in te dienen), en na afsluiting van de afzonderlijke boekhoudingen de accountantscontrole voor de financiën van de GKv en de kascontroles binnen de NGK uit te voeren of te doen uitvoeren;
4. rapporteer over de werkzaamheden van de CFB en haar voorgangers aan de Synode van 2023.